

ERNEST PETRIČ Samoupravljanje in učinkovitost

Za revijo «Teorija in praksa» že davno velja, da je najbolj zanimiva slovenska revija. Kot revija za družbena vprašanja se seveda ne dotika leposlovja, pač pa je v večini sestavkov zelo življenjska. V drugi številki revije sodelujejo: Zdenko Roter, Vlado Benko, Boris Majer, Majda Strobi, Peter Jambrek, Milan Merčan, Ernest Petrič, Franček Hudec, Mišo Jezernik, France Jerman, Marko Kerševan in drugi.

Pred meseci sem v Teoriji in praksi (št. 8-9/1968) že pisal o nekaterih problemih naše (ne) učinkovitosti. Takrat navedenim stališčem želim dodati nekaj dopolnil. Verjetno ni treba posebej opominjati, da je treba izhodišče za našo dosledno zavzetost za uveljavitev samoupravnega socializma iskati v realnih družbenih gibanjih povojne Jugoslavije. Ob sicer izjemno veliki vlogi subjektivnega faktorja so bile prav naše stvarne izkušnje pretekle in polpretekle dobe kazipot v smeri samoupravne družbe. Naše prve samoupravne izkušnje pa so rastle hkrati tudi kot poskus dosledne izvedbe Marxovih teoretičnih misli o stvarnem podružljenju sredstev proizvodnje; rastle so kot *zaveženo uresničevanje* Marxove ideje o osvoboditvi človeka iz meznega odnosa; kot odsev zavestne težnje naše KP po taki družbi, v kateri bi delovni človek resnično postal subjekt vsega družbenega dogajanja.

Državni administrativni socializem sovjetskega tipa in zahodnoevropski državni kapitalizem nasa dala ne v teoriji in ne v praksi na ta temeljna vprašanja sodobne človeške družbe takega odgovora, ki bi mu mogli slediti. Da je mnogo naših prizadevanj imelo značaj poskusa, je zato bila objektivna nujna, ne samovoljna, če nismo hoteli enostavno pristati v enem od obeh državnih izgovorov.

Samoupravnost kot pot k realizaciji navedenih ideoloških izhodišč in obenem reálnih težnjah sodobnega človeštva je bila že na začetku v še kako neposrednem razmerju s problemom učinkovitosti našega družbenega življenja. Samoupravnost usvarja možnost za sproščanje iniciativnosti in ustvarjalnosti vsakega posameznika, hkrati pa človeka kot *subjekt družbenega dogajanja* vključuje v celovitost družbenega dogajanja. Samoupravnost torej pomeni tudi bistveni odločilni korak na poti k ustvarjanju take družbe, ki sele sprošča polno ustvarjalnost ljudi; torej take družbe, katere ustvarjalni zakon, s tem pa tudi učinkovitost, se lahko pride do polnega izraza. Posameznik, zreduciran na položaj delovne sile, pa naj si bo to v okviru državnokapitalističnega ali državno-socialističnega sistema, ni in ne bo mogel polno ustvarjalno uporabiti vseh svojih ustvarjalnih zmogljivosti. Potisnjen na ozko področje meznega odnosa in omejene zasebnosti. Demokratična in samoupravna ureditve take družbe je v principu tista predpostavka, ki šele omogoča polno družbeno angažiranje posameznika, njegovo celovito vključenost v družbeno dogajanje. Polno družbeno angažiranje ljudi ob *ustreznih družbenih organizacijah* ki je postavljena na tako, da ustvarjalnost posameznika in družbe sprošča in usmerja k realizaciji demokratično postavljenih ciljev, ustvarja šele ustrezne razmere za optimalno učinkovitost take družbe. Ustvarjalni angažman posameznikov pa se ob neustreznih družbenih organizacijah kaj hitro more tudi mesebejno paralizirati in pripelje k *brezplodni* jebate, brezplodni, ker ji ne sledi dobro organizirana družbena akcija.

Eno od bistvenih vprašanj v zvezi z učinkovitostjo naše samoupravne družbe, ki stopa v ospredje, je torej tudi problem *ustrezne družbene organizacije naše samoupravne družbe*. Kot namreč lahko brez demokratičnosti in samoupravnosti govornimo samo o navidezni optimalni družbeni učinkovitosti — konkretni absurdi administrativnega socializma nam to dokazujejo enako, če ne še bolj, kot protislovja kapitalističnih družb — tako tudi v razmerah samoupravne družbe brez ustrezne organizacije ni optimalne družbene učinkovitosti, če ni organizacija na vseh področjih dela postavljena na tako, da v saroupravnih razmerah sprošča ustvarjalnost pri delu ne le do izraza, temveč pripelje tudi do družbenega učinka. To pomeni, da moramo ob doslednem prizadevanju za razvijanje in ohranitev naših samoupravnih pridobitev *intenzivno iskati take oblike organizacije*, ki bi preprečevale, da bi se samoupravnost izrojavala v prevlečevanje parcialnih interesov, zapiranje v ozke «kvaži samoupravne» okvire, celo v anarhijo, vsekakor pa v družbeno neučinkovitost.

V naši konkretni družbeni stvarnosti, ki slej ko prej pomeni prepletanje državnokapitalističnega s samoupravnim, ki je še kako važno, da sta ti dve komponenti naše družbene politike in organizacije pametno funkcionalno vključeni. Pri tem posebej mislim na to, da se upošteva tudi *splošna načela moderne organizacije* izkušenj in konkretnih organizacijskih oblik, po katerih bi se mogli enostavno zglejovati, je resna malo. Vendar le pa mislim, da sta pogosto preveč pesimistični glede tega, da je moč nekatero v svetu uspešno reševati moderne organizacijske rešitve in modelne vpletati v naš samoupravni sistem. Prav zanimivo je včasih, kako lahko prilagajamo dosežkom modernih družb naše želje ali cilje in kako hitro smo polni skepe in kritičnosti, kadar gre za tuje metode dela in organizacije! Kako ambiciozno smo znali postaviti cilje na področju

ostrem navzkrižju s širšim družbenim interesom. V taki situaciji vztrajati zgolj na družbenem dogovarjanju in odrekati pravico družbene (tudi oblastvene) intervencije pomeni paraliziranje tiste sfere dejavnosti ali pa omogočanje razvoja kakega področja v navzkrižju z interesi vse družbene skupnosti. Konkretnih primerov in izkušenj, ko za navidezno samoupravnostjo in «dogovarjanjem» skriti parcialni interesi cveto na škodo skladnega razvoja vse družbe, ni malo. Vsaka družbena stvarnost je realnost in jo označuje nenehno soočanje interesov. Zato ne sme biti a priori zadržkov, ki ne bi dovoljevali širši družbeni skupnosti in konkretno njenim organom (tudi samoupravnim in demokratičnim) do svojih struktur in bistva in delno državnim po njihovi funkciji, mislim zlasti na republiko skupščino, da ne bi posredovali. Graditi organizacijo kake družbe na *idealiziranih predpostavkah* je zgrešeno, kot je vsako neupoštevanje družbene realnosti.

Naša samoupravna praksa je podvržena raznim kritikam, pogosto tudi kritikam na liniji (ne)učinkovitosti. Za kritiko konkretnih slabosti naše prakse, neučinkovitosti in slabe organizacije se skrivajo tudi načelni sovražniki samoupravnosti in demokratizacije. Naša neučinkovitost in neorganiziranost je veda na mlini njihovih pričakovanj. Našo samoupravno prakso je treba tudi zato do take stopnje spojiti z *načelnimi moderne organizacije* (in po mojem to ni nemogoče), da ob dejansko prišla še bolj do izraza prednost samoupravne demokratične družbe kot družbe polno sproščena ustvarjalnosti ljudi tudi glede družbene učinkovitosti. Menim, da je prav samoupravnost nujen pogoj za optimalno družbeno učinkovitost ob sočasnem drugem pogovju, ki je v tem, da je vzpostavljena na ustrezna moderna funkcionalna organizacija povsod, kjer je to potrebno.

V zgodovinskem smislu pomeni naš samoupravni sistem doslej najresnejši konkretni korak k odpravi meznega odnosa in splošne človekove alienacije. Naša odgovornost pred svetom je velika. Pomembnost našega samoupravnega eksperimenta vsekakor sega prek naših državnih meja in tudi premeje našega časa. Zavedati pa se moramo, da se negiranje konkretnih izkušenj naše dosežene prakse, ki marsikje potiska v osprej zahtevo po ustreznejši, učinkovitejši, funkcionalnejši in tudi racionalnejši organizaciji, pušča pod vrhovi naš samoupravni sistem kot načelo. S šibkim gospodarstvom, nevalitno družbeno organizacijo, neracionalnimi, skromnimi rezultati na večini področjih, z nejasnostmi in celo zmedeno bi verjetno bili slabi in neprijetni nosilci ideje demokratičnega samoupravnega socializma v svetlu. Velike besede in slabi rezultati bi vzbujali prej dvom kot posnemanje!

MILAN, 4. — Dva mladeniča sta se včeraj igrala na železniki postaji Lambrate, ko je vlak odpeljal, in nista mogla več skočiti s tovornega vagona. Vlak je peljal vse do Bologne, kjer se je ustavil in sta fanta lahko zbežala s postaje. Odpravila sta se proti avtocesti Casale, vendar ju je prej opazila policijska patrulja, ki je poskrbela, da sta prišla domov.

V DRAGULJARNI V CHICAGU

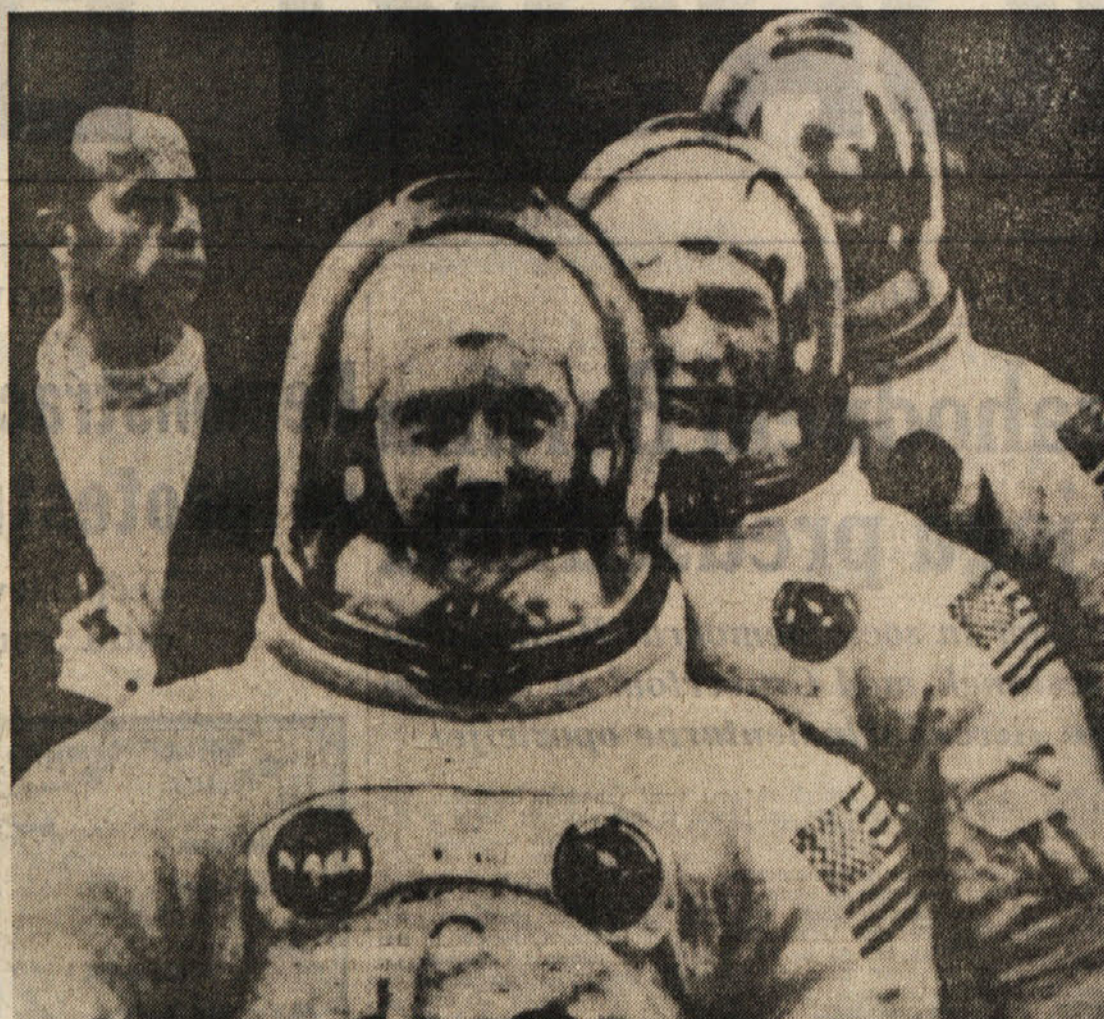
Na prodaj diamant za milijon dolarjev

Diamant so pred 369 leti našli v Indiji in ima za seboj zanimivo zgodovino

CHICAGO, 4. — Na prodaj je za milijon dolarjev (preko 600 milijonov lir) izredni diamant znan kot «oko idola», ki so ga odkrili v Indiji pred 369 leti. Diamant je sedaj na prodaj v zlatarni Harryja Levsona, je svetlo modre barve in tehtaja 70,2 karata. Sedem let je bil v oklopi blagajni neke banke. Njegova zgodovina se pričena leta 1600, ko so ga našli v rudniku diamantov v Indiji. Sedem let kasneje — leta 1607 — ga je Indijski družba zaplenila perzijskemu princu Rahasu, ker ni plačal svojih dolgov. Nato pa je diamant izginil. Pojavil se je ponovno čez tri stoletja, ko je bil last turškega sultana Abdula Hamida II. in je predstavljal oko v svetem idolu v nekem templju v Bengaziju. Sultanov kurir ga je odnesel in prodal v zastavljalnici v Parizu. Kupil ga je španski princ, po vojni pa ga je kupil newyorški draguljar, ki ga je prodal gospe Staton za 675.000 dolarjev. Po njeni smrti je diamant kupil draguljar Levison, ki ga sedaj tudi prodaja.

Levison pravi, da gre za najboljšo kupčijo njegovega življenja, ker sedaj ljudje kupujejo diamante, ker se vrednost denarja stalno znižuje. Draguljar tudi trdi, da gre za izredno lep, čist diamant, katerega bi vsaka čenska rada nosila okoli vratu, prav gotovo pa bo ponovno izginil in kaksno blagajno.

BUDIMPEŠTA, 4. — Madžarska tiskovna agencija je objavila vest, da je umrl zaradi posledic avtomobilske nesreče 34-letni Antonio Marillotti iz Pistoje, ki se je zalezel

Kozmonavti Mc Divitt, Scott in Schweickart v vrsti, ko so korakali proti kabini raketne «Apollo». Na levi astronaut Schepart, ki je postal eden izmed voditeljev oporišča Cape Kennedy

V PONEDELJEK SE JE PRIČEL V DVORANI EUR

709 obtožencev na procesu o lažnih šoferskih izkaznicah

Sodni postopek bo trajal nekaj mesecev

Vesoljsko ladjo «Apollo 9» so izstrelili v ponedeljek ob 17. uri po italijanskem času. Na sliki orjaška raketa nekaj trenutkov potem, ko so prižigali motorje

PARIZ, 4. — Zadeva Marković bo ponovno prišla na prve strani francoskih listov, ker je odvetnik civilne stranke Roland Dumas, ki brani interese Aleksandra Markovića brata znanega Steva, zahteval od sodnika, da zaščití bivšega ministrskega predsednika Georgesa Pompidouja in njegovo ženo. Odvetnik Dumas hoče vedeti, če sta se udeležila kosila na stanovanju Alaina in Nathalie Delon, na katerem sta bila prisotna tudi brata Aleksander in Stevan Marković. Preiskovalni sodnik Patard je izjavil, da ni sprejel še nobenega sklepa in da je med prejšnjimi zasliševanji Alain Delon izjavil, da nikoli ni sprejel na svojem stanovanju bivšega predsednika vlade.

Marković in Pompidou

WASHINGTON, 4. — Ameriške oblasti so v izjavah, ker obmejni policijski organi niso pustili, da se izkrca mehikanski pisatelj Carlos Fuentes v pristanišču San Juan v Portoriku. Pisatelja dolže, da je levičar in mu niso dovolili izkrcati na osnovi zakona, ki preprečuje vstop v ZDA osebam, ki so, ali ki so bile, člani komunistične partije. Do tega primera je prišlo 22. februarja, ko se je Fuentes vračal iz Barcelone v Vera Cruz na poimniški ladji. Kasneje je pisatelj obdolžil ameriške oblasti, da so z njim postopali kot z navadnim kriminalcem. Proti temu postopku je nastopilo več združenj ameriških pisateljev in razne osebnosti, ki zahtevajo, da se nesmiselna zakonodaja ukine.

Proces zaradi pristanka grškega letala

PARIZ, 4. — V četrtek se bo pričel proces proti dvema mladima Fiorentincema Umbertou Glavinu in Maurizioju Panichiju, ki sta 8. novembra tanskega leta prisilila pristati grško letalo na pariškem letališču Orly. Oba mladina sta med preiskavo vztrajala, da je nemogoče pristati, da vlada fašistični režim ljudstvu, ki je vedno predstavljalo simbol svobode in demokracije in da sta zato hotela opozoriti na stanje v Grčiji. Vztrajala sta tudi, da nista hotela povzročiti škode osebami ali stvarim.

Atentat na cerkev v rojstnem kraju papeža Pavla VI.

BRESCIA, 4. — Okrog 2. ure ponoči je prebivalce kraja Concesio, kjer se je 26. septembra 1897 rodil sedanji papež Pavel VI., prebudila močna eksplozija. Neznanci so namreč postavili pred vrata cerkve peklenški stroj, ki je vrata razbil, razbil tudi stranska vrata in nekaj klopč. Popokale so sipe nekaj metrov okoli. Policija je našla v bližini anarhistične letake in zaradi tega jih sumi, da so naredili atentat.

RIM, 4. — Včeraj se je pričel v Rimu v posebej zato najeti dvorani v EUR procesu proti nek manj kot 709 obtožencem, ki so izdajali, odnosedno v veliki večini pa sprejeli, ponarejene šoferske izkaznice. Marjda je objavil odhod, kateremu so pripadali za Nixonov zaljv pripis. Dejansko pa gre za proglas, ki je za sam na sebi zaljv, saj se tudi v spriznemem proglasu trdi o ameriški hegemoniji, da Amerika izkorišča Evropo z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga: s financami, tehnološko, propagando, mednarodnimi prionetarnimi manipulacijami, z siljenjem na korupcijo, z begom možganov itd. Američer hoče ameriška uprava in ameriški kapitalizem podvreči Evropo politično in ekonomsko.

Pogumna postarica

CANELLI, 4. — Trije mladeniči oboroženi s samokresi so vdrl v postni urad v kraju Boglietto di Castiglione in so zahtevali, da se jim izroči denar, ki je bil spravljeno v blagajni. Ravnateljica postnega urada 59-letna Ida Bertero pa se ni ustrelila in je prvega mladeniča, ki ji prišel pod roko, zagrabila za vrat ter pričela kričati na pomoč. Mladi napadalci so se ustrašili in so pokazali pete. Skočili so v avto fiat 1300, ki je s prizganim motorjem kakal pred vrati in zbežali z vso brzino.

Nasilen postopek proti mehikemu pisatelju

WASHINGTON, 4. — Ameriške oblasti so v izjavah, ker obmejni policijski organi niso pustili, da se izkrca mehikanski pisatelj Carlos Fuentes v pristanišču San Juan v Portoriku. Pisatelja dolže, da je levičar in mu niso dovolili izkrcati na osnovi zakona, ki preprečuje vstop v ZDA osebam, ki so, ali ki so bile, člani komunistične partije. Do tega primera je prišlo 22. februarja, ko se je Fuentes vračal iz Barcelone v Vera Cruz na poimniški ladji. Kasneje je pisatelj obdolžil ameriške oblasti, da so z njim postopali kot z navadnim kriminalcem. Proti temu postopku je nastopilo več združenj ameriških pisateljev in razne osebnosti, ki zahtevajo, da se nesmiselna zakonodaja ukine.

Riva izpuščen in obtožuje D'Espino

MILAN, 4. — Znani industrialec Felice Riva je zahteval, da se zamenja predsedujoči sodišča, ki mu bo sodil, češ da je v neki izjavi listom povedal, kaj misli o primeru. Gre za znanega prvega predsednika prizivnega sodišča v Milanu dr. Bianchinija D'Espino, ki je prevel pravdo in ki je tudi odredil preventivni zapor industrijca. Riva je bil v zaporu samo 25 dni, ker se je pritožil na kasacijsko sodišče, ki je odredilo, da se izpusti in je sedaj izven Milana v neznanem kraju.

«Nixon go home» v Franciji

PARIZ, 4. — Po pariških ulicah so ob Nixonovem prihodu razobesili plakate z napisom «Nixon go home», pri čemer je bil oče spremljen v kljukasti križ, plakate pa je podpisal «Odbor za neodvisnost

PROCES V ZAPADNEM BERLINU

Napadalcu na Dutschkeja sodi bivši nacist

Odvetnik «rdečega Rudija» obtožuje založniško hišo «Springer», da je nastala z denarjem nacistov in SS

BONN, 4. — Danes se je pričel pred porotnim sodiščem v zapadnem Berlinu sodni postopek proti Josefu Bachmannu, ki je 11. aprila 1968 poskusil umoriti znanega levosrednega nemškega mladinskega voditelja Rudija Dutschkeja, znanega z vzdekom «rdeči Rudi». Atentator ga je čakal pred vhomom zveze socialističnih studentov in je izstrelil vanj tri strele iz samokresa ter ga zadel v glavo. Rudi se je moral zdraviti dva meseca v bolnišnici in bo imel stalne zdravstvene posledice.

Bachmann je poskusil narediti v zaporu petkrat samonar in je najprej izjavil, da je naredil atentat proti Dutschkeju, ker je Dutschke komunist in ker on sovraži komuniste ter da se je pri tem zgrešoval na atentatu proti Martinu Lutru Kingu. Kasneje pa se je premislil in trdi, da je streljal proti Rudiju, ker se je z njim skregal.

Na današnjem zasledanju je odvetnik Dutschkeja Horst Mahler, ki prav tako pripada socialistični mladini in ki je imel sam opravka z nemškimi sodstvom v tej zvezi zahteval, da se proces preda drugemu sodniku. Predsednika sodišča Heinza Brandta je namreč obtožil, da je bil od 1929. leta prepričan nacional-socialist in da tudi sedaj zagovarja skrajno desničarske ideje. Zahteval je tudi, da se prevozi proces v obtožbo proti založniški hiši Springer, ki jih je vodil izredno ostro kampanjo proti berlinskim studentom, ki jih je vodil Dutschke, Mahler je ugotovil, da se je Springer obogatil, ker je izkoristil fonde nacional-socialistične stranke in SS ter da gre dejansko za nadaljevanje dejavnosti teh dveh kriminalnih organizacij.

Obtoženi Bachmann pa začetka sploh ni hotel odgovarjati sodišču glede svojega življenjepisa, češ da so časopisi vse prav pisali, kasneje pa je prišlo na dan, da se je zgodilo v Vzhodni Nemčiji, prebival v Zahodno 1966. leta s svojo družino, da je večkrat menjal delo, da je večkrat zbežal in da je bil večkrat obsojen zaradi tatvin in ilegaine posesti orožja.

Ameriški protiraketni sistem

WASHINGTON, 4. — List «New York Times» piše, da ameriške vojaške oblasti pripravljajo nove načrte o izgradnji protiraketnega sistema raket, ki naj zamenja našo samo proti Kitajski, odnosedno naj bi predstavljal zaščito nekaterih večjih mest. Na papirju naj bi stali načini veljati milijard 300 milijonov dolarjev, nov pa šest milijard dolarjev, vendar so številke zelo relativne.

Bolgarski general obdožen vojnega zločinstva

SKOPJE, 4. — Bivši poveljnik makedonskih partizanov gen. Mihajlo Apostolski je zahteval v makedonski skupščini, da se izroči bolgarskega gen. Ivana Marinova kot vojnega zločinca. Gen. Marinov je poglavljeval med zadnjo vojno bolgarskim četam, ki so okupirale Makedonijo in Grčijo in je po osvoboditvi postal vrhovni poveljnik bolgarske armade. Marinov je objavljal svoje spomine, v katerih zahteva priključitev Makedonije Bolgariji.

LIVERPOOL, 4. — Včeraj je bilo med nogometno tekmo ranjenih šestdeset oseb, osemnajst so jih morali odpeljati v bolnišnico, med katerimi je starejša oseba z rano na lobanjo

COSENZA, 4. — Do resnih neprijetnosti je prišlo pri zaključku zborovanja PSUIP in KPI na Trgu degli Abruzzi. Na zborovanju so bili študentje in demonstranti, ki so se na manifestaciji odpravili pred sedež MSI, kjer je že včeraj prišlo do preprekanja s plastičnimi šteti, so jih pričakali in nato napadli in razgrnili s solzalnimi bombami. Incidenti so trajali dve ure. Več demonstrantov in policistov je bilo ranjenih.

Kača ga je picila in ozdravila

SAN FELIPE (Venezuela), 4. — Strupena kača je ugriznila 45-letnega kmeta Carlosa Aularja, ki pa od pika ni umrl, temveč se mu je začela rana na dvanajsterniku Kmetu so takoj po piku prepeljali v bolnišnico, kjer sedaj preiskujejo tista primer in zlasti posledice pika kače na vrste.

SIRACUSA, 4. — V Avoli so za beležili še en primer tifusa, tako da so v zadnjih dneh zabeležili skupno petnajst takih primerov. Zdravni je oboliel osemletni otrok. Do sedaj so že cepili pet tisoč oseb proti tifusu. Niso ugotovili razlogov epidemije, menijo pa da gre za okuženo vodo. Prepevalci so prodajo mleka razen v zaprtih posodah in uničili vso povrtno.

Maria Grazia Buccella je igrala v novem filmu «Kam greš vsa gola?» skupaj s Tomasom Milanom, ki je istočasno nastopal tudi v Sistini v komediji «Dvajset zlatih cekinov»

DR. ROBERT HLAVATY

O lepoti našega Krasa

Kakor smo napovedali, objavljamo besede, ki jih je izrekel dr. Robert Hlavaty o lepoti našega Krasa na sobotni družabni večerji, ki jo je pripravila zadruga Naš Kras.

Na zadnji, imenujmo jo tako, družabni večerji je predsednik Egon napovedal mojo nocojšnjo besedo o lepoti Krasa. Naravno je, da ne gre za predavanje, kajti za to večerji ni primerna prilika, in takšno predavanje zahteva vse drugačno pripravo in znanje o predmetu, ki ju žal ne zmorem. Gre torej le za nekaj misli, ki bi vam jih rad posreževal, ki bi zadevajo napovedano temo.

Ko govorimo o lepoti Krasa, bi rad uvodoma poudaril, da našo val, kar nas je tokrat, otroci našega časa. Čas se ne ustavlja in zgodovinski dogodki si sledijo drug drugemu, pa najsi bodo politične, ekonomske ali družbene narave in da ima vsako desetletje, da ne govorimo o stoletjih ali tisočletjih, svoje specifične probleme. Vsa generacija ima svoje skrb in svoje naloge. Kar je bilo pred 100 ali 50 leti, danes ni več aktualno, če pa nekaj, kar se vleče skozi stoletja, in to so zakoni, ki so nam biološko priložni in ki se jim človek kot homo sapiens, človek, racionalni ne more odreci, ki predstavljajo neminljive človeške vred-

deželo, ki ni rodovina, katere površina je kamnita, ki je zaradi tega ekonomsko revna, ki je s kmetijskega vidika manj produktivna, kot so pokrajine, katerih površina je pokrita s plastjo črne rodovinske zemlje, ali takih pokrajin, katerih bogastvo predstavljajo gozdovi, rude in druga zemljiska bogastva. Takih kraških predelov je veliko na Balkanu in predstavljajo v dobri meri karekteristiko Balkanskega polotoka. Tu naj imenujem dalmatinski Kras, kamnito črno goro, grška kraška ozemlja in še druge podobne pokrajine. V Evropi imamo tudi noravski Kras, ki ga ne poznam, ki pa je po svoji geomorfološki strukturi podoben našemu Krasu. Oblikovanje te naše ožje domovine Krasa sega, kot vam je znano, milijon let nazaj v paleozojske, mezozojske, terciarne in kvartarne dobe s štirimi ledenimi dobami, ki so spreminjale površino Zemlje in srednje Evrope, ko so se površine morja nizele, ustvarjale apnene usedline, o čemur pričajo še danes v našem kraškem kamnu okamenela ribe, školjke in okamenine morske rastlinstva.

Na neki sliki sem videl podobo ogromne glave legendarnega giganta v Gluščici in kamnite stebriaste formacije kama, kot jih vidimo v Repentabru in drugih na Krasu. Te predistorične dobe so oblikovale površino in podobo našega Krasa. Naj povem zavežljivo literarne vrednosti lepo legendo o nastanku Krasa, ki se glasi takole:

Ko je Bog ustvaril svet, mu je na koncu ostal še kup kamena. Narodil je anđelu, naj ga zloži v vrečo in nese v morje. Ko je anđel nesel vrečo s kamnom na hrbtnu, se mu je od zadaj približal hudič in je v »fovčnem« prerežal vrečo, da se je kamene vsulo iz nje. Iz tega kamena je nastal Kras.

Ko pa govorimo o lepoti Krasa, moramo približno pravilo, da je pojem lepote relativen. Če bi hoteli kršično soditi in ocenjevati lepoto Krasa, bi morali nujno določiti neko geografsko, pokrajinsko estetsko merilo in soditi po določenem komparativnem principu.

Jaz pa bom postavil kljub temu trditve, da je Kras lep ne po temnih smrekovih in macesnovih gozdovih Pokljuk, ki jih nima, ne po prekrasnih solnogrskih in koroških jezerih Podjune, ki jih nima, ne po mogočih gorjih vrhovih Gorenjske, ki jih nima. In vendar je Kras lep po svoji posebni, rejni površinski in pokrajinski podobi. Predvsem pa so, dimi, da je njegova lepota v njegovi primarnem in glavnem produktu, in to je kamen. Kamen je torej isti element, ki daje Krasu posebno značilnost in ki je dal temu poznemu delu naše slovenske domovine svojevrsno lepoto. Kamen je oblikoval kraškega človeka in njegovo miselnost, kamen je pogovoral skozi stotletja ročno delo kraškega, arhitekturno njegovega po obliki odsanega doma, ki je postal simbol njegove fizične in duhovne moči in ki je zlasti v zadnjem stoletju postal poleg vinogradništva, glavni ekonomski faktor njegovega obstoja.

To je po mojem občutju objektivna ocena lepote in dobrote našega Krasa. Je pa še nekaj manj objektivnega, zato pa tembolj vzvišenešega in plemenitega zavoljo česar, za to nas Kras lep: to je čut domovinske ljubezni. Kras je lep zato, ker je naš, ker je del naše ožje domovine, v kateri se trda, skalnata in kamnita panorama skoro navpično spušča v globine morja. Ta večni lep in živi prizor, ki ga vsak dan občudujemo, vzbuja v nas občute lepote in krepi v nas čustvo ljubezni do te naše zemlje.

Če pa naj še z nekaj besedami orisem lepoto našega Krasa, naj približam, da je Kras lep zavoljo raznolikosti svedovite barve njegovega kamna in zelene barve njegovega pohlevnega grmičevja, zavoljo njegovih edinstvenih podzemnih jam Skočjana in Postojne,

Zadruga «Naš Kras» — kot je že bil o tem govor — je bila ustanovljena, da bi predvsem s svojim delovanjem prispevala k ohranitvi vseh tistih značilnosti naše kraške pokrajine, ki ji med mnogimi drugimi dajejo prav poseben in enkraten pečat. Zlasti ne bo odveč poudariti še enkrat, da gre med najbolj žive elemente teh značilnosti uvrstiti duha, koloriti, svojstveno patino naših okoljskih naselij, ki neizpodbitno dokazujejo, da tu že stoletja to zemljo naseljuje slovenski človek. Na sliki delovno predsedstvo zadruga na občnem zboru, ki je bil v soboto zvečer v Velikem Repnu

Pred sto leti se je rodila N. Krupskaja

Pred dnevi je potekla 100. obletnica rojstva in obenem tridesetletnica smrti Nadežde Konstantinovne Krupskaje, Leninove žene, revolucionarne voditeljice ter globoke poznavalke in strokovnjakinje za šolska vprašanja.

Nadežda Konstantinovna se je rodila v plemiški, toda ne bogati družini 26. februarja l. 1869. Starša štirinajst let, je izgubila očeta ter se je začela preživljati z inštruiranjem. Prišla je v stik s študentskimi revolucionarnimi krogi v Petrogradu ter se je posvetila študiju družbenih ved. Stara nekaj več kot dvajset let, se je navdušila za marksizem ter se začela posvečati raziskovanju oziroma proučevanju razmer delavskega razreda. Svojo poklicno dejavnost je začela kot učiteljica, toda ne v redni, temveč v neki večerni in nedeljski šoli, ki jo je obiskovalo kakih 600 delavcev.

Na sestanku nekakega marksističnega kroga l. 1894 je mlada revolucionarica učiteljica spoznala Lenina, ki ji tedaj že bil zelo aktiven in se je pravkar namenil ustanoviti «Združenje za borbo za osvoboditev delavskega razreda». Sorodnost idealov in udeležba v istih praktičnih izkušnjah sta ustvarila solidno osnovo za njuno združitve. Letu 1895 je Lenin bil pregnan v vzhodno Sibirijo, Nadežda pa je bila obsojena na sedem mesecev zapora. Ko je prestala kazen, je bila konfinirana blizu Ufe. Tedaj je zaprosila čel bi lahko odšla k Leninu v naselje Sušenskoje. Tu sta se potem poročila.

Od tega trenutka je življenje Nadežde Krupskaje teko vzporedno z onim njenega velikega zakonskega tovariša. In ni bila samo njegova aktivna ter diskretna sodelavka, temveč je obenem še naprej razvijala svoje kulturne interese, s pomočjo katerih je postala zadnja izredna pobudnica in organizatorica ljudske prosvete ter izobrazbe.

V izganjstvu v Muencnu, na začetku tega stoletja, je bila tajnica uredništva «Zerk» ter se je zelo uspešno posvečala organiziranju političnih emigrantov. Sodelovala je pri raznih periodičnih časopisih in se je, potem ko se je vrnila v domovino, aktivno udeležila prvih kongresov delavske demokratske stranke v Rusiji. Konec l. 1907 je ponovno sledila Leninu v izganjstvo, to pot v Švic. Bilo so to leta nesumljive reakcije v Rusiji in velikih težkov v emigrantskem delu. Delala je v Parizu od 1908-1912. leta, v Krakovu od 1912 do 1914, nato spet v Švic do oktobrske revolucije. Po povratku v domovino, kjer je narasela revolucionarna plima, je delala v tajništvu centralnega komiteja, ko pa se je Lenin spet moral umakniti v izganjstvo, je bila delegatka na vseh kongresih. Letu 1924 je bila izvoljena v kontrolno komisijo, kasneje pa, na XV. XVI in XVII. kongresu, v centralni komite. Na VI. kongresu se je postavila na

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Emanuele Cappello v «Rossonijevi»

V Rossonijevi galeriji vise tokrat slike, ki nam že na prvi pogled izpričujejo visoko slikarsko spretnost njih ustvarjalca, pa tudi dejstvo, da ta ne more biti iz naših krajev. Med olti tihotih in cvetlic srečamo namreč prizgled mest iz mnogih pokrajini države, kar z gotovostjo prica o veliki uspešni karjeri razstavnika. Tam tudi poneg svojo florentinskega slikarja Emanuela Cappella. Naravno torej, da je mnogo slik iz rodnega mesta, a tudi onih iz čeneta, kar pa spet odkriva značaj njegove umetnosti. Zanimito da se rano v slikah Benet v načinu slikanja nekoliko približuje slavnemu De Pisisu, le da je dez njegovih potez tu bolj gost in neprekinjen. Cappello namreč slika bolj risarsko, tako nekako kot da bi risal s kredami. Potem copicia so tanke in dolge in se na gsto križajo in prekrivajo na zelo temperamenten način, s katerim vedno doseže slikovitost in razgibanost tudi v neugibnih tihotih in je že kakor gledana skozi močno pomladno ploho. Verjetno prav zaradi tega slikar rad podaja tudi ilustrativno obdelano snov srednjeveških bik, ker se igra potez dobro ujema z zgodovinsko in gostim mežetjem letenih pušč, pa tudi dobro ponaema več snopov sonenih žarkov kjerkoli jih rabi za osvetljevanje bledih pokrajine ali tihotih. Cappello je nedvomno rojen slikar. Vendar pa preveliko spretnost, ponekod prehaja že v virtuoznost, ki na dolgo malce utruja, ker ne dopušta, da bi prišla do boljšega izraza pristnost notranjega doživljanja, ki ga vsak slikar občuti med delom v odnosa do slikarsko obratovanega motiva.

MILKO BAMBIC

Kako se ljudje vedejo v knjigarni Zanimiva anketa odnos do knjige

Zgodi se, da se znajdeš na obisku pri prijatelju. V premo-rih med pogovorom ti oko obstane na knjigah, zvrščenih na knjižnih policah njegove zasebne knjižnice. So to najrazličnejše knjige tako po vsebini, opremi, kakovosti materiala, kot glede na pisatelja in njihovo vsebino itd. Pogosto se človek pri tem čudi, zakaj prevelike so razlike med temi knjigami oziroma njihovimi pisci, pa se vpraša, kaj je lastniku narekovo takšen njihov izbor. Na misel ti pride čelo, ali ni temu botrovala kaka posebna želja v zvezi z notranjo ali zunanjo osebnostjo določene osebe, ali pa bi ga prav ta knjižnica s svojimi policami in prav temi knjigami oglašila. Na vsak način se ti naposled postavi vprašanje, kako so konec konca tele knjige prišle sem.

Na to vprašanje bi morda lahko odgovorila raziskava oziroma anketa, ki jo je v evropskem merilu opravila skupina strokovnjakov ustanove «Institution pour la diffusion du livre en Europe» (Inštitut za širjenje knjige v Evropi). Gre za odgovor ne samo o kulturni ravni, ampak tudi o obnašanju čitatelja v knjigarni. Rezultati, ki jih tu objavljamo, se tičejo zlasti Italije, kjer je bilo raziskovanje izvršeno v dveh velikih mestih, Rimu in Milenu, ter štirinajstih pokrajinskih mestih severne, srednje in južne Italije.

Predvsem je treba takoj s podatki in rokavi ugotoviti, da se zanimanje za knjigo, zlasti v teh zadnjih letih, izraža ne samo s čitanjem, ampak tudi z željo po njihovi zasebni knjižnici. Naj si bo da gre za delavce, kmete, študente, obrtnike, mlade in stare, kdorkoli od teh vam bo prišel na misel, kar najbolj popolno in sodobno knjižnico. Toda težko se v zvezi s cenami knjig, ki so še zelo visoke. Na kratko rečeno, ne samo tisti, ki so stranski bralci, ampak tudi oni, ki čitajo le občasno, smatrajo nakupovanje knjig za važno.

Kje kupujejo? V teku leta dni je pri nas v Italiji okrog 60 odstotkov kupcev svoje knjige nabavilo v knjigarnah ali preko

ŽRTVE ZA NAPREDEK ZNANOSTI Živali in jedrska raziskovanja

Morda bo nekoč natanca proučitev vpliva žarčenja omogočila podaljšanje človeškega življenja

Raziskovanja oziroma poizkusi z živalmi, da bi se odkrile nove tajne zlasti v zvezi s človekovim zdravjem, kakor tudi nove metode, da bi se ga ohranilo oziroma povrnilo, so ljudem omogočili dragoceno zakladnico izkušenj. Ko je govor o velikih dosežkih na področju medicine ali biologije, gre to povezati v prvi vrsti z omenjenimi poizkusi z živalmi.

Neznansko število raznih živali ima danes določeno vlogo pri razvijanju jedrske znanosti v človekovo korist. Nanje naložimo v vsakem laboratoriju kjer opravljajo jedrske raziskave. Prav tako pa proučujejo živali v njihovem naravnem okolju — v gozdovih in gorah, ravninah in morjih, v rekah itd. — od polarnih do tropskih pokrajin. Izkušnje, dosegene na osnovi takih proučevanj so izrednega pomena, zlasti danes, ko povzročajo jedrska žarčenja na živih organizmih najrazličnejše posledice, najsi bo v koristnem kot škodljivem smislu. Mnogi, pa si sploh še ne vemo pojasniti.

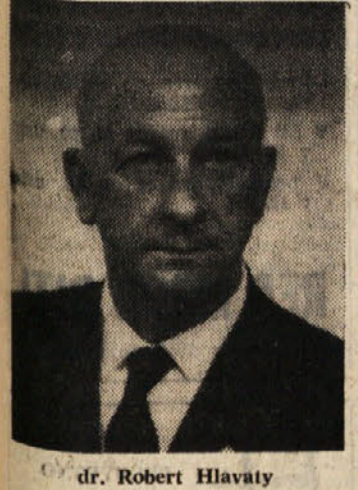
Tako, postavimo pričakujejo odgovor naslednja vprašanja: kakšne spremembe povzročajo žarčenja na človeku oziroma v njegovem okolju? Kaj je moč storiti, da bi se moglo žarčenje nadzorovati oziroma človeka obvarovati pred posledicami, če bi mu bil izpostavljen? Ali lahko znanstveniki odkrijejo nove oblike žarčenja, ki bi jih bilo mogoče koristno uporabiti v biologiji in medicini?

Odgovori na ta vprašanja bodo za gotovo prišli, vendar le po dolgotrajnih raziskovanjih in proučevanju, pri katerih bodo spet imele glavno vlogo živali. V Združenih državah raziskovanja v zvezi s posledicami, ki jih žarčenje ima na življenje, v glavnem organizira in vodi ameriška komisija za atomsko energijo (AEC) preko svojega oddelka za biologijo in medicino.

V letu dni so za potrebe laboratorijskih raziskav, ki jih je organizirala AEC, porabili nad 6 milijonov živali. Med temi so bili psi, mačke, konji, opice, kunce, krave, podgane, razen teh pa še milijoni drugih manjših oziroma nižjih živali.

Eden od smotrov raziskovalnega programa je ugotavljanje posledic žarčenja, ki nastajajo pri miroljubnem izkoriščanju atomske energije. Znanstveniki pa istočasno odkrivajo tudi nove načine uporabe žarčenja pri postavljanju diagnoz in zdravljenju bolezni, kakor tudi pri raziskovanju življenja samega.

Zemlja je bila že od nekdanj izpostavljena žarčenju zato predstavlja le-to sestavni del življenja. Z nastopom atomske dobe, pa sta se obseg in moč žarčenja povečala, pri čemer se je hkrati tudi povečalo število novih in neozločljivih vprašanj glede posledic, ki jih spričo tega živa bitja občutijo.

dr. Robert Hlavaty

na katere človek ne more biti ravnodušen. To je ljubezen do lastne zemlje, do svojega jezika in borba za obstoj posameznika, družine in naroda. Enkrat se bo prav gotovo pisalo leto 2000 in mi, se pravi naša generacija, imamo prirojen skrb za to, kar bo z našo zemljo, z našo ožjo domovino v prihodnjih stoletih. In to skrb izvira in je v njej pobuda, ki jo delamo danes, in verjetno, ki je prav iz te skrbi nastala tudi pobuda, da se ustanovi zadruga «Naš Kras». Pa ne le to. Iz te pobude smo segli časovno nazaj in sklenili, da ohranimo to, kar so naši predniki morda preobrili, ohraniti dokaze našega živilstva, naše prisotnosti in dokaze naših prednikov za prihodnje čase. Čas tega ni docela ubil in uspelo nam je še pravčasno izgrati propasti in razpadu dragocen dokaz o načinu življenja našega človeka na Krasu. To je zasluga zadruga Naš Kras.

Mi smo rojeni in smo pripadniki majhnega dela velike Zemlje, na kateri živi danes kmalu milijarde ljudi. Mi imamo svojo, svoje perspektive življenja in svoje čije zado, da ohranimo našo znanost, naše preteklosti, naše dokaze iz naše preteklosti in da zagotovimo prihodnjim generacijam ohranitev tega, kar smo mi in kar imamo. Iz tega bo nastala tudi zadruga Naš Kras.

Po teh uvodnih besedah naj prejem na temo o lepoti našega Krasa. Vsi dobro vemo, da je ta naša mala ožja domovina geografsko, narodnostno in kulturno na nekaterih točkah treh velikih jezikovnih in kulturnih skupin: romanske, germanske in slovanske. Pesnik Benedekič pravi, da smo na premeji in na križišču. To je slučajno zgodovinsko dejstvo, ki pa ni zveze z geomorfološko strukturo tega ozemlja. Beseda Kras, ki jo splošno pojmuemo, pomeni

Radio Vela

SREDA, 5. MARCA 1969

TRST A
7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutrjana glasba; 11.40 Sola; 12.10 Marica Stepančić-Grošič; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Duo Russo-Salferi; 17.20 Za mlade poslušalce; 17.55 Šešpice po željah; 18.15 Umetnost in predvidevanje; 19.30 Sola; 19.10 Higijena in zdravje; 20.00 Sport; 20.35 Simf. koncert; 21.10 Nove knjige; 22.10 Zabavna glasba.

TRST B
12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 14.40 Donizetti, La Favorita.

KOPER
7.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.00, 19.15 Poročila; 7.10 Jutrjana glasba; 8.00 Prinosi RL; 10.15 Orkester; 10.45 Plošče; 11.00 Otroški kotiček; 11.30 Melodije; 12.00 in 12.50 Glasba po željah; 13.50 Današnje teme; 14.00 Prijateljine opere; 15.30 Primorski zbori; 16.40 Popoldanski glasba; 17.45 Ritmi; 18.00 in 19.30 Prinosi RL; 19.00 Orkester in zbor; 22.10 Jazz; 22.35 Komorna glasba.

NACIONALNI PROGRAM
7.00; 8.00; 12.00, 15.00, 20.00 Poročila; 9.06 Zvočni trak; 10.35 in 11.08 Ura glasbe; 11.30 Sopranistka R. Scott; 12.05 Kontrapunkt; 13.15 Glasbeno-govorni spored; 13.45 in 15.10 Nove pesmi; 16.00 Spored za najmlajše; 17.15 Program za mladino; 19.13 Rossini; 19.45 življenje; 20.15 Gherardi; Un

tale che passa; 22.00 Simf. koncert.

II. PROGRAM
7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila; 8.40 Orkester; 10.00 Gershwinovo življenje; 10.40 Telefonski pogovori; 13.35 z mikrofonom na okrog; 14.00 Juke box; 15.15 Pianistka A. M. Cigoli; 16.00 Nove pesmi; 17.10 Sanremo 69; 18.20 Pobjudna enciklopedija; 20.00 Pisan spored; 20.45 Nove pesmi; 21.10 Opera glasba; 22.10 z mikrofonom naokrog; 22.41 Ameriške plošče.

III. PROGRAM
10.00 Schumann in Chopin; 10.40 Lisztovo skladbe; 12.20 Scarlatti, sonati; Casella, divertimento op. 44; 13.40 Vivaldi, koncert št. 2; Verdi, preludij k Traviati; 14.30 Gluck, «Ugijena na Tavridis»; 15.30 Na sporedu čakalovici; 18.45 Kulturni pregled; 19.15 Koncert; 20.30 Psihologija in psihanaliza; 21.00 Rossini; 22.30 Literarna oddaja.

FILODIFUZIJA
8.00 Skladbe za klavirčembalo; 8.35 Na sporedu Giarlini; 11.25 i virtuosni čl Roma; 13.30 Plošče resne glasbe; 14.30 Straussova sonata opus 6.

SLOVENIJA
6.00, 7.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.30 Poročila; 6.50 Daves za vas; 7.25 Telesna vzgoja; 7.45 Inform. oddaja; 8.08 Glasbena matineja; 8.55 Pisan svet pravljic; 9.10 Iz glas-

benih šol; 9.30 Zabavna glasba; 9.45 Ansambel T. Maroltove; 10.15 Pri vas doma; 12.10 Massenet; Le Cid; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Od vas do vas; 13.30 Priporočajo vam...; 14.05 Koncert za oddih; 15.40 A. Cesare; V katekombah; 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 Mladina seri; 18.00 Aktualnosti; 18.15 Skladbe Manuela de Falla; 18.40 Naš razgovor; 19.00 Lahko noč, otroci!; 19.15 Glasbene razglednice; 20.00 «Ti in opera»; 22.15 S festivalov jazz; 23.05 M. Slavnič; 23.15 Nočni vrtljak.

ITAL. TELEVIZIJA
10.30, 11.30, 14.30 in 15.00 Sola; 12.30 Francoščina; 13.00 Kronike bodočnosti; 13.30 Dnevnik; 17.00 Gioglio; 17.30 Dnevnik; 17.45 Program za mladino; 18.45 Fotopis; 19.15 Opera večera in danes; 19.45 Sport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Odkrivanje zvokov; 22.00 Sportna sreča; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL
19.00 Angličščina; 21.00 Dnevnik; 21.15 Film «La steppa»; 23.00 Kulturne aktualnosti.

JUG. TELEVIZIJA
20.00, 23.30 Poročila; 9.35 TV v Soli; 17.45 Oddaja za otroke; 18.30 Pisani trak; 18.45 Skrivnosti narave — film; 19.15 Glasbena oddaja; 19.45 Cilirak; 20.30 3—2—1; 20.35 Niti našega življenja; 21.35 Nogometna tekma Rapid; Manchestev; 22.20 Hokejsko prvenstvo Jugoslavija; Poljska.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Zganite se čimprej, da vam tekmece ne odnesejo priložnosti. Najnost držite zase.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Uspehi na delu, vendar pravega zadovoljstva ne bo. Pridobili si boste novih prijateljev.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) V poslovnem življenju ali na delu ne ljubo presenečenje. Tudi v družbi bodite raje bolj od strani.

RAK (od 23.6. do 22.7.) S finančnimi posli se danes ne ukvarjajte. Prijatelji vas bodo potolažili.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Prijelno presenečenje, ki ga morate izkoristiti. Potrebni ste počitka.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Čim bolj boste rinitli v osredje, tem bolj boste porinili od strani. Verjeli

no boste šli na pot.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Nekaj posel vam bo zagrejni dan. V družini manjše spremembe.

SKORPIJON (od 24.10. do 22.11.) Ponovno boste začeli z delom, ki ste ga prekinili v ljubezni nekaj ne bo šlo prav.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Kljub naporom, pravega uspeha ne bo. Skušajte rešiti spor na mirnen način.

KOZOROG (od 23.12. do 20.1.) Pomniti posli se danes, da trezno presojate. Prijetno srečanje.

VODNAR (od 21.12. do 19.1.) Ne razmetavajte s svojimi energijami. Neupravičeno boste ljubosumni.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) S taktom boste več opravili kot s silo. Pozabite na žalitev, ki ni bila namerna.

Revidi za izseljenca
Za hrvatske izseljenca izhaja revija Matica; izdaja jo glavni odbor izseljenstva matice Hrvatske. Revija ima velik format; in je tako urejana, da zanima predvsem človeka, ki živi zunaj domovine. Pri tem je zanimiva informira s turističnega vidika o domačih krajih, pa o kulturi, o sportu itd. Seveda posveča dosti prostora tudi zgodnjim med samimi izseljenici v raznih krajih sveta.

Slovenska izseljenška matica pa izdaja revijo Rodna gruda. Ta je po formatu manjša od hrvatske, je pa tehnično nekoliko boljša, kar je zlasti očitno pri ključih. Urejanje je približno po enakih kriterijih. Poudariti moramo, da se naša revija (letošnja 2 številka) skoraj nekako dotika, če pomislimo, da poroča o emigrantskem dnevu v Čedadu (s slikami), o zasedanju italijanske sekcije mednarodnega združenja za obrambo ogroženih jezikov in kultur v Špetru Slovenov. Poseben članek je posvečen Idrji, mestu na živem srebru, dopolnjuje ga pa še sestavek Iz Godoviča na Crni vrh; zraven je precej slik. V številki je tudi več strani lepotojiva in nekaj branja za najmlajše. Razen tega pa je na papirju druge barve še posebna priloga s sestavki v nekaterih tujih jezikih.

Italijanski skladatelj Luigi Nono je prispeval v nedeljno v Prago na potabilno Zveze pisateljev CSSR in Zveze skladateljev CSSR.

DUNAJ, 4. — Tenorist Mario Del Monaco bo dva večera — 19. in 23. marca — v Budimpešti pel vlogo Othello. Pred tem pa bo 8. in 9. marca na avstrijski televiziji predal odmlke iz oper ter neapelske pesmi.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT ŠPORT

HOKEJ NA LEDU

SVETOVNO PRVENSTVO B SKUPINE

Vzhodni Nemci premagali svoje zahodne rojake s 6:1

LJUBLJANA, 4. — Danes so odigrali v Ljubljani dve tekmi svetovnega prvenstva v hokeju na ledu B skupine.

Leto 4. Schlavon 4, Barbieri 4, Stefanot 2, Ongaro E, Visal.

SODNIKA: Pressato in Brunelli iz Vicenze.

V prvi tekmi je Norveška pred samo 300 gledalci premagala Romunijo s 5:4 (2:1, 3:1, 0:2).

15 OSEBNIH NAPAK: Magnoni 14'10" prvega polčasa.

KAZENSKI STRELI: Splügen 16:26; Ausosiemens 8:14.

Splügen se je vrnil iz Milana z dvema zasluženima točkama.

Pierl, kapetan goriške ekipe, je izjavil: «Tekma ni bila zahtevna, ampak precej težka; mislim, da je moja ekipa zasluženoma zmagala in da je proti Ausosiemensu prikazala svojo učinkovitost.»

Ze od prvega trenutka je Splügen pokazal svojo premoč. V prvih minutah so bili Milančani znatno na slabšem.

2. AMATERSKA NOGOMETNA LIGA

V srečanju s Turriacom zopet poraz Juventine

JUVENTINA: Tomasin, Rosolen, Devetak, Nanut, Costelli, Marvini, Stornolo, Kodrič, Portini, Visentin.

TURRIACO: Peressini, Minca, Cragnolin, Maimos, Tortolo, Minin, Perzon, Calligaris, Bergamasco, Trentin, Tiberio.

STRELEC: v 37' d.p. Tiberio (T). SODNIK: Borghes iz Vidma.

KOTI: 5:2 za Juventino. Juventina je v nedeljo prišla na igrišče z namenom, da od tam odnese vsaj izenačenje.

Prvi set tekme z Zarjo je OMA osvojila kljub trdovratnemu upiranju zarjarskega druga pa je potekal v smeri zarjarskega dekleta.

Prvi set tekme z Zarjo je OMA osvojila kljub trdovratnemu upiranju zarjarskega druga pa je potekal v smeri zarjarskega dekleta.

KOŠARKA

MLADINSKE IGRE

Mlade košarkarice Poleta so ugodno presenetile

Borovci so eno tekmo izgubili, v drugi pa so zmagali

MIVAR: Jeza, Sosič I, 2, Sosič R. Malalan 6, Hrovatin 2, Kraus 2.

MIVAR: Pregeglio 2, Baroni, Guercini, Svagelj, Verona 4, Polucci 2, Friderich 2, Berzin, Curiei, Vatustro 4.

Organizatorji so povabili na turnir tudi dve slovenski društvi. V moški konkurenci so nastopili borovci, v ženski pa mlade igralke Poleta.

Organizatorji so povabili na turnir tudi dve slovenski društvi. V moški konkurenci so nastopili borovci, v ženski pa mlade igralke Poleta.

Organizatorji so povabili na turnir tudi dve slovenski društvi. V moški konkurenci so nastopili borovci, v ženski pa mlade igralke Poleta.

KOŠARKARSKA PROMOCIJSKA LIGA

Z nekoliko več sreče bi borovci premagali CUS

BOR: Princič 2, Fabjan 10, Rudol 2, Spacal 6, Starc 6, Ambrožič 10, Tavčar, Kraj 4, Zavadal 2.

CUS: Bonifacio, Crisma 8, Percos 2, Orlandini 4, Janousek 12, Lipposi, Tommasini 12, Antonini 2, Longo 6, Bradaschia.

SODNIKA: Cian in Scalamera (Trst).

MOŠKA ODBOJKARSKA B LIGA

Hud poraz Krasa v gosteh pri PAV

PAV DORMISCH VIDEM-KRAS 3:0 (15:1, 15:4, 15:0)

KRAS: Živec (K), B. in L. Milič, B. in Z. Simoreta, Skrk, D. Milič, Gustin, Budin in Kobal.

PAV DORMISCH: Virgilio, Zermano, Tabacchi, Travaglini (K), Armano, Bovenici, Braiddotti, Storti, Kleiner, Zanazzo in Allprandi.

ODBOJKA

Slovenske dijakinje danes proti Dante

Danes, 5. marca, se bo začelo žensko mednarodno odbojkarstvo prvenstvo.

Danes, 5. marca, se bo začelo žensko mednarodno odbojkarstvo prvenstvo.

Danes, 5. marca, se bo začelo žensko mednarodno odbojkarstvo prvenstvo.

KOŠARKA

Zasluzena zmaga Splügen Braua

SPLUGEN BRAU — AUSOSIEMENS 63:52 (26:23)

SPLUGEN: Medcot 11, Meneghel 10, Merlati 16, Mauri 6, Pieri 9, Krainer 3, Poloniato, Kristiančić, Devetak.

AUSOSIEMENS: Brega 9, Turra 11, Ongaro 10, Rossetti 8, Danie-

Jugoslovanska hokejska reprezentanca se je pred prvenstvom med drugim srečala tudi z Japonci, tedanja igra «plavim» pa ni vedno dopuščala upanja na tako uspešne nastope, kot jih opravljata to moštvo zdaj na svetovnem prvenstvu

ODBOJKA

Ženska B liga

ZARJA: Saška, Dora, Magda, Soja Krizmančić, Bandel, Serazin, Fonda, Terčon.

CASAGRANDE: Missinato, Cemerin, Giaccone, De Savi, Camilotti, Dal Samio, Benedetto, Bottecchia, Pascoli.

Sodnik: Guolo (Rovigo), stranska Caltafranza in Marcon (TS).

Sodnik: Guolo (Rovigo), stranska Caltafranza in Marcon (TS).

Proti vsakemu pričakovano se je moral Casagrande krepo potruditi, da je premagal Zarjo v nedeljskem srečanju na stadionu «Prvi maj».

Proti vsakemu pričakovano se je moral Casagrande krepo potruditi, da je premagal Zarjo v nedeljskem srečanju na stadionu «Prvi maj».

Zarja je v nedeljo odigrala eno svojih najboljših tekem. Dekleta so za svoje sposobnosti dobro zaigrala in rezultat je bil viden v vsakem setu.

Zarja je v nedeljo odigrala eno svojih najboljših tekem. Dekleta so za svoje sposobnosti dobro zaigrala in rezultat je bil viden v vsakem setu.

PRVENSTVO MLADINK

Borovke nezadržno proti prvemu mestu

Žensko mladinsko odbojkarstvo prvenstvo se bliža koncu. V ponedeljek sta bili na sporedu še dve tekmi, v petek pa tri.

BOKS

Bodo v Skandinaviji boks prepovedali?

STOCKHOLM, 4. — Nordijski svet, katerega članice so Danska, Švedska, Norveška, Island in Finska, je sklenil poslati vladam te petih držav priporočilo, v katerem svetuje naj bi v vseh skandinavskih državah profesionalni boks prepovedali.

ODBOJKA

MOŠKA ODBOJKARSKA B LIGA

Hud poraz Krasa v gosteh pri PAV

PAV DORMISCH VIDEM-KRAS 3:0 (15:1, 15:4, 15:0)

KRAS: Živec (K), B. in L. Milič, B. in Z. Simoreta, Skrk, D. Milič, Gustin, Budin in Kobal.

PAV DORMISCH: Virgilio, Zermano, Tabacchi, Travaglini (K), Armano, Bovenici, Braiddotti, Storti, Kleiner, Zanazzo in Allprandi.

Pavla Hočevar

POT SE VIJE

31. Spomini V šolskem letu 1917/18 je avstrijska vlada ustanovila na italijanski obrtni šoli oddelek za pomorske strojnike z dvema vzporednicama, italijansko in slovensko, prav tako tudi slovensko vzporednico na mizarskem oddelku in na ženski obrtni šoli.

njihovim naporom. Učitelj Gernek, Kleinmayer, Venturini in mnogi drugi, posebno še učitelj na CM Solah so vztrajno dvigali kulturno stvarno neposredno pred prvo svetovno vojno. Glasbeniki Emil Adamič, Anton Mahkota, Avgust Vašče so vodili pevске zbornice, drugi, zlasti Engelman in Jezeršek ter Engelmanova so posvečali ves neslužbeni čas obrambnemu in sokolskemu delu.

svetožalen ali himničen, zdaj piker ali humorističen. Mariji Kmetovi, na primer, so dala tista leta motive za njeno prvo zbirko črtic Bilke. Sama se spominjam velike trenutne razočaranosti nad svetom. Kolegici je hudo zbolela mati. Da bi jima olajšala noč, sem bedela z njima in prišla domov po polnoči. Takoj zjutraj stopi k meni gospodinja in mi z veliko jezo odprve sobo: tako malopridne ponočnjakinje ne bo trpela, sramota bi bila za družino in za vsa hišo... Kratko pojasnilo, misel na pošten vzrok in — išči si drugo stanovanje! Tako je pač življenje.

bili jezikovni krožki: ruski, češki, srbohrvatski, slovenski in pozneje še francoski. Češki tečaj so poleg Slovencev obiskovale žene čeških bančnih uradnikov nečeskega rodu. Zadržala je poučeval visok bančni uradnik. Z obsežnim poznavanjem češke zgodovine, še bolj pa z lastnim pogledom na tedanje češko kulturo je seznanjal udeležence tudi s prizadevanji čeških javnih delavcev. Srbohrvatski in ruski jezik je poučevala razgibana in zelo izobražena učiteljica s srbsko šole v Trstu, slovenščino pa Marija Kmetova, učiteljica na CM Soli pri Sv. Jakobu. Kot tajnica Slovenske čitalnice sem imela na skrbi tudi tečaje in sem se nekaterih še sama udeleževala. Ko sem tako spet kot učenka sedela v klopi in poslušala učiteljeve besede, hodila pisat na tablo kakor drugi in polagala na mizo med domače naloge tudi svoje, sem se počutila tako srečna — prav kakor v šolskih letih! Poklic je zahteval, da sem morala vedno poučevati druge ter jim deliti nauke in napotke v šoli, pri predavanjih in po družini. Zdalj pa sama sprejemam, drugi poučujem mene, vedno izvem kaj zanimivega, vedno moram tudi jaz razvijati v sebi nekaj novega. Tako me je res sreča spremljala: zjutraj sem hitela v šolo z lepimi načrti in v pričakovanju novih doživljanj z otroki, popoldne se vesehla pošte, popoldne po družini, zvečer na tečaje! In da bo tudi tu sredi napete dejavnosti še malo romantike, mi je kak učitelj od časa do časa napisal v vrnjeno nalogo moj poklon ali priložil droben cvet, me počakal, da sem po tečaju vse popravila, in me spremil doma.